

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK HAKLARINA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ*

Alev ÜSTÜNDAĞ Mine KARAKURT†*** Arife EMEKLİ******

Öz

Araştırma Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çeşitli faktörlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma nicel araştırma olup, genel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya farklı lisans programlarında eğitim gören 243 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Genel Bilgi Formu" ve "Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde analizleri, Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular genel

* Bu çalışma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 07.01.2021 tarih ve 22/11 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

** Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı. alevustundag@gmail.com, İstanbul/Türkiye

*** mineekarakurt@gmail.com, Türkiye

**** a.emekli19@outlook.com, Türkiye

olarak öğrencilerin çocuk haklarına yönelik olumlu tutum içinde olduklarını göstermektedir. Araştırma sonucunda öğrencilerin cinsiyetlerine, okudukları bölüme, devam ettikleri sınıfa, kendilerini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görme durumlarına ve çocuk haklarıyla ilgili ders alma durumlarına göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Kadın öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu, sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu, çocuk hakları savunuculuğu konusunda kendilerini yeterli gören öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu ve çocuk haklarıyla ilgili ders almış öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, sağlık, çocuk haklarına yönelik tutum, öğrenci

EXAMINATION OF ATTITUDES OF HEALTH SCIENCES FACULTY STUDENTS TOWARDS CHILDREN'S RIGHTS

Abstract

The research was conducted to examine the attitudes of the students studying at the Faculty of Health Sciences towards children's rights according to various factors. This research is a quantitative research and was carried out using the general survey model, one of the quantitative research methods. Two hundred forty three students studying in different undergraduate programs participated in the research. "General Information Form" and "Attitude Scale Regarding Children's Rights" were used as data collection tools in the research. Frequency, percentage analysis, Mann Whitney U Test and Kruskal Wallis Test were used in the analysis of the data. The findings show that the students generally have a positive attitude towards children's rights. As a result of the research, it was determined that the students' attitudes towards children's rights differed significantly according to their gender, the department they attended, the class they attended, whether they saw themselves as competent in advocating for children's rights, and whether they took lessons on children's rights. The attitudes of female students towards children's rights are more positive, as the grade level increases, students' attitudes towards children's rights are more positive, students who consider themselves competent in child rights advocacy have more positive attitudes towards children's rights has been determined.

Keywords: *Children's rights, health, attitude towards children's rights, student*

1. GİRİŞ

Bir toplumun geleceğini çocuklar oluşturmaktadır. Çocuklar neslin devamlılığını sağladığı gibi toplumu bulunduğu noktadan ileriye taşıyacak ve şekillendirecek bireylerdir. Bu nedenle çocukların fizyolojik veya psikolojik gelişimlerine etki edecek tüm ihtiyaç ve gereksinimlerinin uygun şekilde karşılanması gerekmektedir. Tüm çocukların ihtiyaç ve gereksinimlerinin karşılanması ve korunması “çocuk hakları” kavramı temelinde ele alınmaktadır (Uğurlu & Gülsen, 2014). Çocuk hakları metni, insan hakları metnine ait maddeleri kapsamaktadır. Yani çocuklar, insanların sahip oldukları tüm haklara sahiptir. Çocuklara özgü olup onları korumayı hedefleyen bazı haklar da daha ayrıntılı olarak, çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun bir şekilde yazılmıştır (Uğurlu & Gülsen, 2014).

Türk Medeni Kanunu, Madde 28'e göre: Kişilik, çocuğun sağlam olarak doğduğu anda başlayan ve ölümle sona eren süreci kapsamaktadır. Çocuk sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan itibaren hak ehliyetine sahiptir (Çüçen, 2003). Hukukun kişilere tanıdığı pek çok hak bulunmaktadır. Bu haklar; özel haklar, kamu hakları ve temel haklar gibi gruplara ayrılmaktadır (Ataman, 2008). Hakların korunmasında devletler önemli bir rol oynamaktadır. Çocukların en önemli haklarının başında yaşama hakkı ve kendilerini koruyan bir ortamda büyümeye hakkı gelmektedir. Çocukların haklarının korunması, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde öncelikli bir konudur (Ataman, 2008; Çüçen, 2003).

Çocuğun erişkinlerden farklı ihtiyaçlarının olduğu ve yetişkin olmadığı 19. YY'da anlaşılmış ve böylelikle çocuk hakları kavramı gündeme gelmeye başlamıştır (Karadoğan, 2019). Milletlerarası alanda I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar

çocukların haklarını kapsayan herhangi bir beyanname yayımlanmamıştır. Bu alanda yayınlanan ilk belge 1924'te Milletler Cemiyeti tarafından kabul edilen Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi'dir (Doğan, 2000). Uluslararası Çocuk Refahı Birliği tarafından hazırlanan bu metin, çocukların maddi, manevi ve ahlaki gelişme; açlık, hastalık, özürlülük ve öksüz/yetimlikte özel yardım görme; yardımlardan ilk yararlanma, ekonomik sömürüden korunma ve sosyal sorumluluk duygusu taşıyacak şekilde yetiştirilme haklarını içermektedir (Serozan, 2000). Çocuk haklarına yönelik yapılan ikinci milletlerarası düzenleme ise 1959 yılında yayınlanan "Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'dir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, ayırım gözetmeksizin tüm çocukların aynı haklara sahip olduğunu ve bütün haklarının eşit derecede önemli olduğunu vurgulamaktadır. Sözleşmede toplam elli dört maddeye yer verilmiş olup, her biri ayrı bir hakkı özetleyen dört kısımdan oluşmaktadır. Bu dört kısım şunlardır; "hayatta kalma hakkı", "gelişme hakkı", "korunma hakkı" ve "katılım hakkı" (Çüçen, 2003). Hayatta Kalma Hakkı: Bu kısım, çocuğun yaşam hakkını ve hayatta kalması için gerekli olan temel ihtiyaçlarını ifade etmektedir. Çocuk haklarının en önemli kısmını oluşturmaktadır. Beslenme, barınma, yeterli yaşam standardı ve sağlık hizmetlerinden faydalanma bu gruba girmektedir. Gelişme Hakkı: Çocukların potansiyellerini gerçekleştirebilmek için gereksinim duydukları şeyleri özetlemektedir. Eğitim, dinlenme, kültürel faaliyetler, düşünce, din ve vicdan özgürlüğü haklarını kapsamaktadır. Korunma Hakkı: Bu haklar çocukların her türlü ihmal, istismar ve sömürüden korunmaları gerektiğini vurgulayan haklardır. Bu kısımda mülteci çocuklar için özel güvence, ihmal ve istismara uğramış çocukların korunması ve rehabilitasyonu gibi konuları kapsamaktadır. Katılım Hakkı: Çocukların ait olduğu toplumda ve toplulukta etkin bir şekilde rol almalarını ifade etmektedir. Bu haklar çocukların yaşamlarını etkileyen konularda söz sahibi olmalarını ve kendi görüşlerini ifade edebilmelerini kapsamaktadır.

Çocuk hakları konusunda, toplumdaki tüm bireylerin ve çocukların farkındalık sahibi olması önemlidir. Çocukların haklarını bilmesi, hakların uygulanma sürecinde önemli bir yere sahiptir. Literatür incelendiğinde yapılan araştırmaların da farkındalık konusunda yetersiz bilgiye sahip oldukları ve farkındalık çalışmaları yapılmasının önemi vurgulanmıştır (Ersoy, 2012; Gültekin vd., 2016; Kepenekçi & Aslan, 2011; Türkyılmaz & Kuş, 2014; Uçuş & Şahin, 2012). Bu araştırmaların da gösterdiği gibi çocukların yanı sıra özellikle çocuklarla çalışan meslek gruplarının ve kurumların çocuk hakları konusunda kendilerini geliştirip, çalışmalar düzenlemeleri ve bu hakların korunması konusunda farkındalık sahibi olmaları gerekmektedir. Çünkü yetişkinlerin sahip olmadığı bilgileri uygulaması ve çocuklara öğretebilmeleri güç olacaktır.

Çocuklarla çalışan önemli meslek gruplarından bir diğeri de sağlıkçılardır. Tüm sağlık çalışanlarının çocuk haklarının ihlalini fark ettiklerinde bildirim yükümlülükleri bulunmaktadır. Kurt (2012) tarafından sağlık hizmetlerinin çocuk hakları sözleşmesine uygunluğu ve sağlık profesyonellerinin çocuk hakları konusunda tutum ve farklılıklarının değerlendirilmesine dair yapılan araştırmada, incelenen hastanenin çocuk hakları ile ilgili uygulamalar konusunda yetersiz olduğu görülmüştür. Bu çalışmada da görüldüğü üzere sadece kişiler değil kurumlar da çocuk haklarını konusunda gerekli düzenlemeleri yapmalıdır. Kahrıman ve arkadaşları (2016) da pediatrik yaş grubuna sağlık hizmet sunan ebe ve hemşirelerin çocuk hasta hakları konusundaki düşüncelerini inceledikleri çalışmalarında hemşire ve ebelerin %60,8'inin çocuk hasta hakları konusunda eğitim almadığını belirlemişlerdir. Küçük Alemdar ve Yılmaz (2019) tarafından yapılan araştırmada pediatri hemşirelerinin çocuk haklarına yönelik olumlu tutum gösterdikleri fakat çoğunluğunun çocuk hakları konusunda bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir.

Literatür incelendiğinde farklı alanlarda hizmet sunan meslek gruplarının çocuk hakları konusunda yeterli bilgi ve eğitime sahip olmadıkları görülmüştür. Çocuk haklarının bilinmesinin, uygulanması ve çocuklara öğretilmesi açısından oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Farkındalık sahibi olunması, sağlık hizmetlerinin yanı sıra çocukların yüksek yararı için girişimlerde bulunulmasını da sağlayabilecektir. Bu kapsamda gelecekte çocuklarla sağlık alanında çalışacak olan öğrencilerin de çocuk hakları konusunda tutumlarının incelenmesinin önemli ve gerekli olduğu düşünülmüştür. Bu nedenle bu araştırmanın temel amacı Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çeşitli faktörlere göre incelenmesi olarak belirlenmiştir. Belirlenen amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumları nasıldır?
2. Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumları cinsiyetlerine, yaşlarına, yaşadıkları yerleşim yerine, okudukları bölüme, sınıf düzeylerine ve çocuk hakları ile ilgili genel bilgilerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel araştırma olup, nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modelinde bireyi veya nesneyi etkilemeye çalışma amacı bulunmamaktadır. Evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenden alınacak bir grup örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleri olarak ifade edilebilir (Metin, 2014).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara ilinde bulunan devlet üniversitesine bağlı bir Sağlık Bilimleri Fakültesinde 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı içerisinde eğitimini sürdüren tüm öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde olasılıklı örnekleme yöntemlerinden, tabakalı örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Sağlık Bilimleri Fakültesinde bulunan Çocuk Gelişimi, Ergoterapi, Sağlık Yönetimi, Sosyal Hizmet, Beslenme ve Diyetetik, Ebelik ve Odyoloji bölümleri örneklem grubunun tabakalarını oluşturmaktadır. Tabakalama sonrasında araştırmaya katılacak öğrencilerin seçiminde ise basit tesadüfi örnekleme yönteminden yararlanılarak, her bir tabakadan aynı oranda örneklem seçilmeye çalışılmıştır. (Metin, 2014). Örneklem etki büyüklüğünde; r istatistiği etki büyüklüğü 0,3; alfa 0,05; gücü minimum 0,95 düzeyinde alınmıştır. Güç analizi 0,95 düzeyinde 184 kişi ile çalışılmasının yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde farklı lisans programlarında eğitim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü 243 öğrenci katılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak “Genel Bilgi Formu” ve “Çocuk Haklarına İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu: Araştırmacıların hazırlamış olduğu bu form iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde lisans öğrencilerinin demografik özelliklerini belirleyebilmek için 6 genel soru bulunmaktadır. Bu sorular öğrencilerin bölümü, sınıfı, yaşı, cinsiyeti, yaşamını geçirdiği yerleşim yeri ile ilgili sorulardır. Formun ikinci bölümünde ise öğrencilerin çocuk hakları ile ilgili genel bilgilerini öğrenmeyi amaçlayan 9 soruya yer verilmiştir. Bu sorularda çocuk hakları ile ilgili ders alma, eğitim/seminer/konferansa katılma ve Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’yi bilme gibi genel soruları kapsamaktadır.

Çocuk Hakları Tutum Ölçeği (ÇHTÖ): Karaman-Kepenekçi ve Baydık (2009) tarafından bireylerin çocuk haklarına yönelik tutumlarını ölçmek için geliştirilen ölçek 5'li likert formunda hazırlanmış olup, ölçekte çocukların yaşamsal, gelişimsel, korunma ve katılım haklarına ilişkin 22 madde bulunmaktadır. İfadelere verilen tepkiler 1 ile 5 arasında puanlanmakta olup, ölçekten alınan puanın yüksek olması olumsuz tutumu göstermektedir. Ölçek ifadelerinin 19'u olumlu, 3'ü de olumsuz ve ters olarak kodlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar 22 ve 110 arasında değişmektedir. Ölçeğin geçerliğine ve güvenilirliğine ilişkin yapılan çalışma sonucunda madde toplam korelasyon katsayılarının .32 ile .61 arasında değiştiği, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının .85, test güvenilirlik katsayısının ise .77 olduğu belirlenmiştir (Karaman-Kepenekçi & Baydık, 2009). Bu araştırmada güvenilirlik oranı ise ,89 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri 2022 Şubat-Mart ayları arasında toplanmıştır. Etik kurul izninin alınmasının ardından uygulama izni alınmıştır. Veri toplama araçları araştırmacılar tarafından tüm bölümlere ve sınıflara gidilerek yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllülük esas alındığı için gönüllü olan öğrenciler formları doldurmuştur.

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 25,0 paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin genel bilgiler formuna ilişkin bulgularının analizinde frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Elde edilen veriler normal dağılım göstermediği için analizlerde parametrik olmayan analizlerin kullanılması tercih edilmiştir. Öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının; cinsiyet, sınıf düzeyi, eğitim görülen bölüm, çocuk haklarına dair genel bilgileri değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi yapılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın örneklem grubunda bulunan katılımcıların cinsiyete, yaşa, sınıf düzeyine, en uzun yaşanan yerleşim birimine, okunan bölüme, sınıfına göre frekans ve yüzde dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	Kadın		Erkek	
	n	%	n	%
Cinsiyet	228	93,8	15	6,2
Yaş				
18	6	2,6	0	0,0
19	10	4,4	0	0,0
20	36	15,8	3	20,0
21	62	27,2	3	20,0
22	72	31,6	7	46,7
23+	42	18,4	2	13,3
Toplam	228	100,0	15	100,0
Katılımcıların en uzun süre yaşadığı yerleşim birimi				
Köy	13	5,7	2	13,3
Kasaba	3	1,3	0	0,0
İlçe	54	23,7	5	33,3
Şehir	40	17,5	1	6,7
Büyükşehir	118	51,8	7	46,7
Toplam	228	100,0	15	100,0
Katılımcıların okuduğu bölüm				
Sağlık Yönetimi	32	14,0	5	33,3
Ebelik	15	6,6	0	0,0
Sosyal Hizmet	19	8,3	1	6,7
Ergoterapi	16	7,0	0	0,0
Beslenme ve Diyetetik	31	13,6	3	20,0
Odyoloji	13	5,7	0	0,0
Çocuk Gelişimi	102	44,7	6	40,0
Toplam	228	100,0	15	100,0
Katılımcıların devam ettiği sınıf				
1.sınıf	25	11,0	1	6,7
2.sınıf	22	9,6	1	6,7
3.sınıf	100	43,9	6	40,0
4.sınıf	81	35,5	7	46,7
Toplam	228	100,0	15	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere, yapılan araştırmaya 228 kadın, 15 erkek olmak üzere toplam 243 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılanların %6,2’sini erkek, %93,8’ini kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Bu nedenle yapılan araştırmaya da kadın öğrencilerin katılım oranları daha fazla olmuştur. Yaş açısından yapılan değerlendirmede araştırmaya 18-23+ yaş aralığında öğrencinin katıldığı ve hem kadınlarda hem erkeklerde çoğunlukla 22 yaşında bulunanların daha fazla katıldığı görülmektedir. Uzun süre yaşadıkları yerleşim birimi açısından yapılan incelemede, katılımcıların en uzun yaşadığı yerleşim biriminin büyükşehir olduğu görülmüştür. Araştırmaya en fazla çocuk gelişimi bölümü öğrencileri katılmış olup katılımcıların çoğunluğunu son sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çocuk hakları ile ilgili genel bilgilerinin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Çocuk Hakları ile İlgili Genel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Değişkenler	Kadın		Erkek	
	n	%	n	%
Birleşmiş Milletlerin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesini duydunuz mu?				
Evet	190	83,3	15	100,0
Hayır	38	16,7	0	0,0
Toplam	228	100,0	15	100,0
Sizce ülkemiz bu sözleşmeyi imzaladı mı?				
Evet	174	76,3	14	93,3
Hayır	54	23,7	1	6,7
Toplam	228	100,0	15	100,0
Sağlık çalışanları çocuk hakları konusunda aktif rol almalı mıdır?				
Evet	225	98,7	12	80,0
Hayır	3	1,3	3	20,0
Toplam	228	100,0	15	100,0
Kendinizi çocuk hakları savunuculuğunda yeterli görüyor musunuz?				
Evet	87	38,2	6	40,0
Hayır	141	61,8	9	60,0
Toplam	228	100,0	15	100,0
Mesleğe başladığınızda çalışma programınızı düzenlerken çocuk haklarını gözetir misiniz?				
Evet	225	98,7	13	86,7

Hayır	3	1,3	2	13,3
Toplam	228	100,0	15	100,0
Siz çocukken sağlık hizmetleri alanında haklarınıza saygı gösterildiğini düşünüyor musunuz?				
Evet	82	36,0	6	40,0
Hayır	146	64,0	9	60,0
Toplam	228	100,0	15	100,0
Çocuk haklarıyla ilgili bir ders aldınız mı?				
Evet	81	35,5	4	26,7
Hayır	147	64,5	11	73,3
Toplam	228	100,0	15	100,0
Çocuk haklarıyla ilgili herhangi bir seminere/konferansa katıldınız mı?				
Evet	56	24,6	3	20,0
Hayır	172	75,4	12	80,0
Toplam	228	100,0	15	100,0
Çocuk haklarının korunduğunu düşünüyor musunuz?				
Evet	18	7,9	3	20,0
Hayır	210	92,1	12	80,0
Toplam	228	100,0	15	100,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencileri erkeklerin tamamı Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesini duyduğunu ifade ederken bu oran kadınlarda %83,3 olarak belirlenmiştir. Ülkemizin bu sözleşmeyi imzaladığını bilen öğrenci oranı da kadınlarda %76,3, erkeklerde de %93,3 olarak belirlenmiştir. Sağlık çalışanlarının çocuk hakları konusunda aktif rol alması gerektiğini düşünen kadın öğrencilerin oranı %98,7 iken erkeklerde %80,0'dir. Kadın öğrencilerin %61,8'i, erkek öğrencilerin de %60,0'ı kendini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görmemektedir. Mesleğe başladığında çalışma programını düzenlerken çocuk haklarını gözetebileceklerini ifade edenlerin oranları ise kadınlarda %98,7, erkeklerde %86,7 olarak belirlenmiştir. Katılımcı kadınların %64,0'ü, erkeklerin de %60,0'ı çocukken sağlık hizmetleri alanında haklarına saygı gösterildiğini düşünmediğini ifade etmiştir. Kadınların sadece %35,5'i, erkeklerin de %26,7'si çocuk haklarıyla ilgili bir ders almıştır. Çocuk haklarıyla ilgili herhangi bir seminere/konferansa katılma oranları da kadınlarda %24,6, erkeklerde de %20,0 olarak belirlenmiştir. Kadın öğrencilerin %92,1'i, erkek öğrencilerin de %80,0'i çocuk haklarının korunduğunu düşünmemektedir.

Araştırmada Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutumları incelenmek istenmiş olup, bu amaçla katılımcılara Çocuk Hakları Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Ölçek ile ilgili genel analiz sonuçlarında ölçek ortalama değeri, minimum-maksimum değerler ve normallik testi sonuçları incelenmiş ve Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Ölçeğe İlişkin Genel Analiz Sonuçları

Değişken	n	Min	Max	x ²	ss	Çarpıklık		Basıklık	
						Katsayı	Standart Hata	Katsayı	Standart Hata
ÇHTÖ	243	1,00	5,00	1,32	,750	4,071	,156	16,288	,311

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan 243 öğrencinin ölçek ortalamasının 1,32 ve standart sapmanın 0,750 olduğu görülmektedir. Ölçek sonuçlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirleyebilmek için yapılan analiz sonucunda da çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,500 ve -1,500 değerleri arasında olması dağılımın normal olduğunu göstermektedir. Analiz sonucunda elde edilen değerlerin yüksek olması dağılımın normal olmadığını göstermektedir.

Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin ÇHTÖ puanlarının demografik değişkenlerine göre Kruskal Wallis Testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların ÇHTÖ Puanlarının Demografik Değişkenlerine Göre Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Değişkenler	N	Mean Rank	Chi-Square	df	p
Yaş					
18	6	159,42	9,429	5	0,09*
19	10	157,05			

20	39	138,13			
21	65	108,41			
22	79	116,34			
23+	44	124,89			
Katılımcıların en uzun süre yaşadığı yerleşim birimi					
Köy	15	144,27			
Kasaba	3	151,33			
İlçe	59	133,69	5,859	4	0,21*
Şehir	41	108,00			
Büyükşehir	125	117,70			
Katılımcıların okuduğu bölüm					
Sağlık Yönetimi	37	138,19			
Ebelik	15	146,90			
Sosyal Hizmet	20	102,03			
Ergoterapi	16	121,25	13,974	6	,030*
Beslenme ve Diyetetik	34	115,54			
Odyoloji	13	170,54			
Çocuk Gelişimi	108	113,00			
Katılımcıların devam ettiği sınıf					
1.sınıf	26	151,35			
2.sınıf	23	126,65			
3.sınıf	106	109,99	8,254	3	,041*
4.sınıf	88	126,59			

* $p < 0.05$

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaşlarına ve en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgular öğrencilerin okudukları bölüm ve devam ettikleri sınıfa göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla sıra ortalamalarına bakıldığında, odyoloji bölümü öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının diğer bölüm öğrencilerinin tutumlarından daha olumsuz olduğu söylenebilir. Katılımcıların devam ettiği sınıf değişkeni açısından yapılan incelemede de 1. sınıf öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının diğer sınıflarda eğitim gören öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz olduğu söylenebilir.

Sağlık Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin ÇHTÖ puanlarının demografik değişkenlerine göre Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların ÇHTÖ Puanlarının Demografik Değişkenlerine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişkenler	n	x	sd	U	Z	p
Cinsiyet						
Kadın	228	119,57	27262,50	1156,500	-2,118	,034*
Erkek	15	158,90	2383,50			
Birleşmiş Milletlerin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesini duydunuz mu?						
Evet	205	121,00	24805,50	3690,500	-,519	,604
Hayır	38	127,38	4840,50			
Sizce ülkemiz bu sözleşmeyi imzaladı mı?						
Evet	188	121,98	22933,00	5167,000	-,007	,995
Hayır	55	122,05	6713,00			
Sağlık çalışanları çocuk hakları konusunda aktif rol almalı mıdır?						
Evet	237	120,74	28614,50	411,500	-1,778	,075
Hayır	6	171,92	1031,50			
Kendinizi çocuk hakları savunuculuğunda yeterli görüyor musunuz?						
Evet	93	107,14	9964,00	5593,000	-2,619	,009*
Hayır	150	131,21	19682,00			
Mesleğe başladığınızda çalışma programınızı düzenlerken çocuk haklarını gözetir misiniz?						
Evet	238	121,09	28819,00	378,000	-1,408	,159
Hayır	5	165,40	827,00			
Siz çocukken sağlık hizmetleri alanında haklarınıza saygı gösterildiğini düşünüyor musunuz?						
Evet	88	120,25	10582,00	6666,000	-,295	,768
Hayır	155	122,99	19064,00			
Çocuk haklarıyla ilgili bir ders aldınız mı?						
Evet	85	108,42	9216,00	5561,000	-2,229	,026*
Hayır	158	129,30	20430,00			
Çocuk haklarıyla ilgili herhangi bir seminere/konferansa katıldınız mı?						
Evet	59	119,93	7076,00	5306,000	-,262	,793
Hayır	184	122,66	22570,00			
Çocuk haklarının korunduğunu düşünüyor musunuz?						
Evet	21	149,21	3133,50	1759,500	-1,873	,061
Hayır	222	119,43	26512,50			

* $p < 0.05$

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin cinsiyetlerine, kendilerini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görme durumlarına ve çocuk haklarıyla ilgili ders alma durumlarına göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Cinsiyet değişkenine göre farklılığın hangi grubun lehine olduğunu belirlemek amacıyla sıra ortalamalarına bakıldığında, erkek öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının kadın öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz olduğu söylenebilir. Öğrencilerin kendilerini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görme durumları değişkenine göre belirlenen anlamlı farkın kendilerini yeterli gören öğrenciler lehine olduğu görülmektedir. Kendilerini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görmeyen öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının, çocuk hakları savunuculuğu konusunda kendilerini yeterli gören öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz olduğu söylenebilir. Çocuk haklarıyla ilgili ders alma değişkenine göre belirlenen anlamlı farkın da ders almış olanların lehine olduğu görülmektedir. Ders almamış öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının ders almış öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz olduğu söylenebilir. Diğer değişkenler kapsamında yapılan incelemede herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir.

Ölçekten alınan puanın yüksek olması olumsuz tutumu göstermektedir. Bu nedenle Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin ÇHTÖ'nde bulunan her maddeye katılım düzeyleri ve her bir maddeden alınan puan belirlenmeye çalışılmıştır. Tablo 6'da katılımcıların ÇHTÖ'nde bulunan her maddeye katılım düzeylerinin frekans, yüzde ve puan olarak analizleri verilmiştir. Tablo 6'da görüldüğü üzere ÇHTÖ'de bulunan maddeler incelendiğinde katılımcıların "*Çocukların savaşıardan korunmaları gerektiğine inanıyorum*" olan 20. maddeye en yüksek katılım düzeyinde buldukları görülmektedir (%93,0). Diğer maddeler incelendiğinde; "*Devletler istismara ve ihmale uğramış çocukların tedavi ve terapileri için her türlü önlemi almak zorundadır*" olan 21. maddeye katılımcıların %91,8'i olumlu görüş

bildirirken, katılımcıların %3,3'ü bu görüşe tamamen katılmadığı belirtmiştir. “Çocukların istismar ve ihmalin tüm türlerine karşı korunması gerekir” olan 19. maddeye katılımcıların %91,4'ü tamamen katıldığını belirtirken, %3,3'ü tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Evsiz çocukların devlet tarafından korunması ve yetiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum” olan 11. maddeye katılımcıların %90,8'i tamamen katıldığını belirtirken, %3,7'si tamamen katılmadığı belirtmiştir. “Çocukların madde kullanımına karşı korunmaları gerektiğine inanıyorum” olan 18. maddeye katılımcıların %89,7'si tamamen katıldığını belirtirken, %4,1'i tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Çocukların hakları devlet tarafından korunma altına alınmalıdır” olan 3. maddeye katılımcıların %88,9'u tamamen katıldığını belirtirken, %4,5'i tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Suç işlemiş çocuklara, sağlıklı ve sosyal yurttaşlar olabilmeleri için yardım edilmesi gerektiğine inanıyorum” olan 22. maddeye katılımcıların %86,0'sı tamamen katıldığını belirtirken, %2,9'u tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Çocuğun en temel hakkının yaşama hakkı olduğuna inanıyorum” olan 5. maddeye katılımcıların %87,2'si tamamen katıldığını belirtirken, %3,7'si tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Çocukların düşüncelerini yazarak ya da çizerek anlatma hakları olduğunu düşünüyorum” olan 8. maddeye katılımcıların %85,6'sı tamamen katıldığını belirtirken %4,5'i tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Devletlerin ailelere çocuklarına daha iyi yaşam standartları sağlamaları konusunda yardım etmeleri gerektiğine inanıyorum” olan 16. maddeye katılımcıların %84,4'ü tamamen katıldığını belirtirken, %4,1'i tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Çocukların özel yaşamı vardır bu yüzden de özel yaşamlarının gizliliğine saygı duyulmalıdır” olan 9. maddeye katılımcıların %83,1'i tamamen katıldığını belirtirken %3,7'si tamamen katılmadığını belirtmiştir. “Sadece yetişkinlerin sosyal güvenlik hakkı olmalıdır” olan 15. maddeye katılımcıların %82,7'si tamamen katılmadığını belirtirken, %5,3'ü tamamen katıldığını belirtmiştir. “Devletler çocukların daha iyi yetişmeleri için ailelere

yardımcı olmalıdır” olan 4. maddeye katılımcıların %82,3’ü tamamen katıldığını belirtirken, %4,5’i tamamen katılmadığını belirtmiştir. *“Annesinden, babasından ya da her ikisinden de ayrı olan çocukların anne babasını görme hakkı vardır”* olan 6. maddeye katılımcıların %81,9’u tamamen katıldığını belirtirken, %3,3’ü tamamen katılmadığını belirtmiştir. *“Çocuk hakları konusunda özel bir uluslararası sözleşme hazırlanmasına gerek yoktur”* olan 2. maddeye katılımcıların %81,1 tamamen katılmadığını belirtirken, %3,3’ü tamamen katıldığını belirtmiştir. *“18 yaşın altındaki herkesin çocuk olmaktan kaynaklanan özel haklara sahip olduğuna inanıyorum”* olan 1. maddeye katılımcıların %72,0’si tamamen katıldığını belirtirken, %3,7’si tamamen katılmadığını belirtmiştir. *“Çocukların sağlıkları ile ilgili sorumluluk sadece ailelerde olmalıdır; devletler çocukların sağlık sorunlarına karışmamalıdır”* olan 14. maddeye katılımcıların %5,8 tamamen katıldığını belirtirken, %70,0 tamamen katılmadığını belirtmiştir. *“Anne-babasıyla yaşama şansı olmayan çocukların, uygun ailelere evlatlık olarak verilme veya koruyucu aile yanına yerleştirilme hakkı vardır”* olan 12. maddeye katılımcıların %66,7’si tamamen katıldığını belirtirken, %4,5’i tamamen katılmadığını belirtmiştir. Olumlu tutum maddelerinde en düşük katılım yüzdesi 7. maddede görülmektedir. Buna göre *“Devletler farklı ülkelerde yaşayan parçalanmış ailelere bir arada yaşamaları için gerekli yardımı sağlamalıdır”* olan 7. maddeye katılımcıların %63,0’ü tamamen katıldığını belirtirken, %2,9’u tamamen katılmadığını belirtmiştir.

3. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin çocuk haklarına yönelik tutumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde; katılımcıların ölçek madde puan ve toplam puan ortalamalarının düşük olduğu görülmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması olumsuz tutumu gösterdiği için elde edilen bu sonuç öğrencilerin çocuk haklarına yönelik olumlu tutum

içinde oldukları şeklinde yorumlanabilir. Literatür incelendiğinde araştırma sonucunu destekleyen çalışmaların olduğu görülmüştür (Ergün & Arat, 2021; Erkut ve ark., 2022; Küçük Alemdar & Yılmaz, 2019). Sağlık lisansiyeri olarak meslek hayatına devam edecek öğrencilerin çocuk hakları konusunda olumlu tutum sahibi ve farkındalık geliştirmiş olmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle araştırma sonucunda öğrencilerin çocuk haklarına karşı olumlu tutum sahibi olmalarının olumlu bir sonuç olup, bu öğrencilerin gelecekte meslek hayatlarında çocuk haklarının uygulanması ve gözetimi konusunda etkili olabileceklerini düşündürmektedir.

Öğrencilerin çocuk haklarına yönelik tutumları yaşlarına ve en uzun süre yaşadıkları yerleşim birimine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmazken, okudukları bölüm ve devam ettikleri sınıfa göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Literatür incelendiğinde de benzer şekilde lisans öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının yaş değişkenine göre farklılaştığını destekleyen araştırmalar olduğu gibi (Ekici, 2014; Karaman Kepenekçi ve Baydık, 2009; Küçük Alemdar & Yılmaz, 2019), yaşın anlamlı farklılaşmaya neden olmadığı sonucunu destekleyen araştırmalar da bulunmaktadır (Merey, 2013; Yılmaz Aldemir, 2014). Katılımcıların devam ettikleri bölüm açısından yapılan incelemede ise öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının devam ettikleri bölüme göre farklılaştığını belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde yapılan araştırma bulgusunu destekleyen araştırma sonuçları olduğu görülmüştür (Kaynak, Ergün ve Arat, 2021; Yılmaz Aldemir, 2014). Araştırma sonucu, literatür ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine, kendilerini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görme durumlarına ve çocuk haklarıyla ilgili ders alma durumlarına göre çocuk haklarına yönelik tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre erkek öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının kadın öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz

olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde kadınların çocuk hakları konusunda erkeklere oranla daha olumlu tutum içerisinde olduğunu ortaya koyan çalışmalar olduğu görülmektedir (Değirmenci, 2011; Leblebici & Çeliköz, 2017; Yıldız vd., 2018). Elde edilen bulgularda, öğrencilerin kendilerini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görme durumları değişkenine göre belirlenen anlamlı farkın kendilerini yeterli gören öğrenciler lehine olduğu belirlenmiştir. Kendilerini çocuk hakları savunuculuğu konusunda yeterli görmeyen öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının, çocuk hakları savunuculuğu konusunda kendilerini yeterli gören öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz olduğu görülmektedir. Çocuk haklarıyla ilgili ders alma değişkenine göre belirlenen anlamlı farkın da ders almış olanların lehine olduğu görülmektedir. Ders almamış öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının ders almış öğrencilerin tutumlarından daha olumsuz olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde çocuk hakları konusunda eğitim almış olmanın çocuk haklarına yönelik olumlu tutum geliştirilmesi üzerinde etkileri olduğunu ve eğitim almanın kişilerin tutumlarını olumlu etkilediğini ileri süren araştırmalar olduğu (Gallitto, Veilleux ve Romano, 2021; Karaman Kepenekçi ve Baydık, 2009; Kaynak, Ergün ve Arat, 2021; Vagnoli ve ark., 2019) gibi bilgi sahibi olmanın çocuk haklarına yönelik tutumu anlamlı şekilde farklılaştırmadığını ortaya koyan araştırma da bulunmaktadır (Yılmaz Aldemir, 2014). Araştırma bulgularıyla tutarlı olan bu çalışmalarında gösterdiği gibi çocuk hakları konusunda eğitim almış olmanın olumlu tutum geliştirilmesini sağlamanın yanı sıra bireylerin çocuk hakları savunuculuğu konusunda kendilerini yeterli görmelerini de sağladığı ifade edilebilir.

Araştırma öğrencilerin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının çeşitli faktörlere göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Elde edilen bulgular genel olarak öğrencilerin çocuk haklarına yönelik olumlu tutum içinde olduklarını göstermektedir. Araştırma eğitim almış olmanın öğrencilerin tutumları üzerinde etkili olduğunu

ortaya koymuştur. Bu nedenle meslek grubu fark etmeksizin çocukla çalışan tüm sağlık çalışanlarının çocuk hakları konusunda farkındalık kazanabilmesi için Sağlık Bilimleri Fakültesi lisans programlarında çocuk haklarına ilişkin derslerin zorunlu olması ya da benzer ders içeriklerinin çocuk hakları temasını içerecek şekilde düzenlenmesi önerilebilir. Ayrıca 20 Kasım Dünya Çocuk Hakları gününde üniversitelerde konferanslar düzenlenebilir, konuyla ilgili afişler hazırlanıp panolara asılabilir, farkındalık çalışmaları yapılabilir. Araştırma için yapılan literatür taramasında, çocuk hakları ve sağlık profesyonelleriyle ilgili çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür. Bu alanda yapılacak çalışmalar çocuklar için olumlu gelişmelere yol açacaktır. Bu nedenle sağlık profesyonellerinin bilgi ve tutumlarını ortaya çıkaracak araştırmalar yapılabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Finans Bilgileri:

Bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı:

Araştırma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 07.01.2021 tarihli ve 22/11 kayıt numaralı etik kurul izni alınmıştır.

Tablo 6. Katılımcıların ÇHTÖ'nin Maddelerine Katılım Düzeylerinin Dağılımları

	Ölçek maddeleri	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum		Puan
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	18 yaşın altındaki herkesin çocuk olmaktan kaynaklanan özel haklara sahip olduğuna inanıyorum	175	72,0	36	14,8	14	5,8	9	3,7	9	3,7	1,52
2	Çocuk hakları konusunda özel bir uluslararası sözleşme hazırlanmasına gerek yoktur.	197	81,1	23	9,5	8	3,3	7	2,9	8	3,3	1,38
3	Çocuk hakları devlet tarafından koruma altına alınmalıdır.	216	88,9	15	6,2	0	0,0	1	0,4	11	4,5	1,25
4	Devletler, çocuklarını daha iyi yetiştirmeleri için ailelere yardımcı olmalıdır.	200	82,3	27	11,1	5	2,1	0	0,0	11	4,5	1,33
5	Çocuğun en temel hakkının "yaşama hakkı" olduğuna inanıyorum.	212	87,2	16	6,6	3	1,2	3	1,2	9	3,7	1,27
6	Annesinden, babasından ya da her ikisinden de ayrı olan çocukların anne-babasını görme hakkı vardır.	199	81,9	24	9,9	9	3,7	3	1,2	8	3,3	1,34
7	Devletler farklı ülkelerde yaşayan parçalanmış ailelere bir arada yaşamaları için gerekli yardımı sağlamalıdır.	153	63,0	47	19,3	33	13,6	3	1,2	7	2,9	1,62
8	Çocukların düşüncelerini yazarak ya da çizerek anlatma hakları olduğunu düşünüyorum.	208	85,6	21	8,6	3	1,2	0	0,0	11	4,5	1,29
9	Çocukların özel yaşamı vardır bu yüzden de özel yaşamlarının gizliliğine saygı gösterilmelidir.	202	83,1	24	9,9	7	2,9	1	0,4	9	3,7	1,32
10	Devlet çocuğu her türlü kötü muameleden korumalıdır.	222	91,4	8	3,3	2	0,8	3	1,2	8	3,3	1,21
11	Evsiz çocukların devlet tarafından korunması ve yetiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.	221	90,9	9	3,7	2	0,8	2	0,8	9	3,7	1,23
12	Anne-babasıyla yaşama şansı olmayan çocukların, uygun ailelere evlatlık olarak verilme veya koruyucu aile yanına yerleştirilme hakkı vardır.	162	66,7	40	16,5	28	11,5	2	0,8	11	4,5	1,60

13	Devlet engelli çocukları korumak, eğitmek ve istihdam etmek için gerekli önlemleri almalıdır.	214	88,1	17	7,0	3	1,2	0	0,0	9	3,7	1,24
14	Çocukların sağlıkları ile ilgili sorumluluk sadece ailelerde olmalıdır; devletler çocukların sağlık sorunlarına karışmamalıdır.	170	70,0	42	17,3	13	5,3	4	1,6	14	5,8	1,56
15	Sadece yetişkinlerin sosyal güvenlik hakkı olmalıdır; çocuklara sosyal güvenlik hakkı tanımaya gerek yoktur.	201	82,7	21	8,6	6	2,5	2	0,8	13	5,3	1,37
16	Devletlerin ailelere çocuklarına daha iyi yaşam standartları sağlamaları konusunda yardım etmeleri gerektiğine inanıyorum.	205	84,4	22	9,1	5	2,1	1	0,4	10	4,1	1,31
17	Oyun oynamanın ve farklı etkinliklere katılmanın çocukların hakkı olduğunu düşünüyorum.	214	88,1	16	6,6	2	0,8	2	0,8	9	3,6	1,25
18	Çocukların madde kullanımına karşı korunmaları gerektiğine inanıyorum.	218	89,7	15	6,2	0	0,0	0	0,0	10	4,1	1,23
19	Çocukların istismar ve ihmalin tüm türlerine karşı korunması gerekir.	222	91,4	11	4,5	0	0,0	2	0,8	8	3,3	1,20
20	Çocukların savaştan korunmaları gerektiğine inanıyorum.	226	93,0	5	2,1	2	0,8	1	0,4	9	3,7	1,97
21	Devletler istismara ve ihmale uğramış çocukların tedavi ve terapileri için her türlü önlemi almak zorundadır.	223	91,8	9	3,7	2	0,8	1	0,4	8	3,3	1,97
22	Suç işlemiş çocuklara, sağlıklı ve sosyal yurttaşlar olabilmeleri için yardım edilmesi gerektiğine inanıyorum	209	86,0	20	8,2	5	2,1	2	0,8	7	2,9	1,26
Toplam puan											29,20	

KAYNAKÇA

- Ataman, H. (2008). *Eğitim hakkı ve insan hakları eğitimi*. İzmir: İnsan Hakları Gündemi Derneği.
- Çuçen, A. K. (2003). İnsan hakları düşüncesinin gelişimi. *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 2, 27-35.
- Değirmenci, T. (2011). Öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumlarının incelenmesi. 20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı Bildiri Özeti. Burdur.
- Doğan, İ. (2000). *Akıllı küçük*. İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Ekici, F. Y. (2014). Öğretmen adaylarının çocuk haklarına yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 66-77.
- Erkut, Z., Saygın, B., Afşar, N., & Yıldız, S. (2022). Hemşirelik Fakültesi son sınıf öğrencilerinin çocuk haklarına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 61-67.
- Ersoy, A. F. (2012). Vatandaşlık eğitiminde ihmal edilen bir alan: Evde ve okulda çocuk haklarının eğitimi. *International Onile Journal of Educational Sciences*, 4(2), 359-376.
- Gallitto, E., Veilleux, G. J., & Romano, E. (2021). How do knowledge and attitudes about children's rights influence spanking attitudes? *Journal of Interpersonal Violence*, 36(17-18), 8974-8991.
- Gültekin, M., Gürdoğan Bayır, Ö., & Balbağ, N. L. (2016). Haklarımız var: Çocuklarımızın gözünden çocuk hakları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(24), 971-1005.
- Kahriman, İ., Topbaş, M., Çan, G., Göker, Z., & Deryal, Y. (2016). Pediatrik yaş grubuna sağlık hizmeti sunan ebe ve hemşirelerin çocuk hasta hakları konusundaki düşünceleri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 18-29.

- Karadoğın, U. C. (2019). Çocuk ve çocukluk kavramının tarihsel süreçte değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet*, 4(7), 195-226.
- Kaynak, S., Ergün, S., & Arat, N. (2021). Hemşirelik ve çocuk gelişimi bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin, çocuk haklarına yönelik bilgi ve tutumları. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*, 13(1), 18-25.
- Keşenekçi, Y., & Aslan, Y. (2011). *Okul öncesi döneme seslenen kitaplarda çocuk hakları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Keşenekçi Karaman, Y., & Baydık, B. (2009). Zihin engelliler öğretmen adaylarının çocuk haklarına ilişkin tutumları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 329-350
- Kurt, D. G. (2012). *Yataklı sağlık kuruluşlarında çocuk ile ilgili sağlık hizmetlerinin çocuk hakları sözleşmesine uygunluğunun ve sağlık profesyonellerinin çocuk hakları konusundaki farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi.
- Küçük Alemdar, D., & Yılmaz, G. (2019). Pediatri hemşirelerinin çocuk haklarına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 121-126.
- Leblebici, H., & Çeliköz, N. (2017). Prospective teachers' attitudes towards children rights. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 307-318.
- Merey, Z. (2013). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çocuk haklarına karşı tutumları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(3), 243- 253.
- Metin, M. (2014). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Serozan, R. (2000). *Çocuk hukuku*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ.
- Türkyılmaz, M., & Kuş, Z. (2014). İlköğretim 100 temel eserde çocuk hakları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 39-63.

Uçuş, D., & Şahin, D. (2012). Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne yönelik öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 25-41.

Uğurlu, Z., & Gülsen, İ. A. (2014). Çocuk hakları ve hukuki bağlamda çocuğun ihmal ve istismardan korunması. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-24.

UNICEF. Çocuk haklarına dair sözleşme. <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>

Vagnoli, L., Mammucari, M., Graziani, D., & Messeri, A. (2019). Doctors and nurses' knowledge and attitudes towards pediatric pain management: An exploratory survey in a children's hospital. *Journal of Pain & Palliative Care Pharmacotherapy*, 33(3-4), 107-119.

Yıldız, İ., Yıldız Tok, F., Yılmaz Altun, E., & Doğan Aras, Ş. (2018). Attitudes of nursing students towards children's rights: A sample from Turkey. *International Journal of Caring Sciences*, 11(2), 1059-1065.

Yılmaz Aldemir, E. (2014). *Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerinin çocuk hakları konusundaki tutumlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Bilim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Children are the future of society. Children are the individuals who will carry and shape society and ensure generational continuity. For this reason, it is necessary to meet all the needs and requirements of children that affect their physiological or psychological development. Meeting and protecting the needs and requirements of all children is based on the concept of "children's rights".

It is important that all individuals and children in the society are aware of children's rights. Children's knowledge of their rights has an important place in the implementation process of rights. When the literature is examined, it is emphasised that the studies conducted have insufficient information about awareness and the importance of conducting awareness studies (Ersoy, 2012; Gültekin et al., 2016; Kepenekçi & Aslan, 2011; Türkyılmaz & Kuş, 2014; Uçuş & Şahin, 2012). As these studies show, in addition to children, especially professional groups and institutions working with children should develop themselves on children's rights, organise studies and be aware of the protection of these rights. Because it will be difficult for adults to apply the information they do not have and teach it to children.

Another important professional group working with children is health professionals. All healthcare professionals have an obligation to report violations of children's rights when they notice them. In the study conducted by Kurt (2012) on the compliance of health services with the Convention on the Rights of the Child and the evaluation of the attitudes and differences of health professionals on children's rights, it was observed that the hospital examined was inadequate in terms of practices related to children's rights. As seen in this study, not only individuals but also institutions should make the necessary arrangements regarding children's rights. Kahrıman et al. (2016) examined the thoughts of midwives and nurses who provide health services to the paediatric age group on child patient rights and found that 60.8% of nurses and midwives did not receive training on child patient rights. In the study conducted by Küçük Alemdar and Yılmaz (2019), it was determined that paediatric nurses showed a positive attitude towards children's rights, but the majority of them did not have knowledge about children's rights.

A review of the literature has shown that professionals providing services in different areas do not have sufficient knowledge and training on children's rights. It is believed that it is very important to know, implement and teach children about their rights. Awareness can also enable initiatives to be taken for the benefit of children. In this context, it is considered important and necessary to

investigate the attitudes towards children's rights of students who will work with children in the field of health in the future. For this reason, the main purpose of this research is to examine the attitudes of students of the Faculty of Health Sciences towards children's rights according to various factors. In accordance with the defined purpose, answers were sought to the following questions:

1. What are the attitudes of students at the Faculty of Health Sciences towards children's rights?
2. Do the attitudes of students at the Faculty of Health Sciences towards children's rights differ significantly according to their gender, age, place of residence, faculty, year of study and general knowledge about children's rights?

Method

The research was conducted to investigate the attitudes of students studying at the Faculty of Health Sciences towards children's rights according to various factors. This research is a quantitative research and was carried out using the general survey model, which is one of the quantitative research methods. Two hundred and forty-three students studying in different undergraduate programmes participated in the research. "General Information Form" and "Attitude Scale Regarding Children's Rights" were used as data collection tools in the research. Frequency, percentage analysis, Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis test were used to analyse the data.

Findings

The results show that students generally have positive attitudes towards children's rights. As a result of the research, it was found that students' attitudes towards children's rights differed significantly according to their gender, the department they attended, the class they attended, whether they considered themselves competent to advocate for children's rights, and whether they had taken lessons on children's rights. Female students' attitudes towards children's rights are more positive, students' attitudes towards children's rights are more positive as the grade level increases, students who consider themselves competent in advocating for children's rights have more positive attitudes towards children's rights, and students who consider themselves competent in advocating for children's rights have more positive attitudes towards children's rights.

Conclusion and Discussion

The results show that students generally have a positive attitude towards children's rights. The literature review for the research found that there are not many studies on children's rights and health professionals. Research in this area will lead to positive developments for children. For this reason, research can be conducted to reveal the knowledge and attitudes of health professionals.